

Biografische Schetsen IV

Door Gerrit van Dijk
secretaris natuurwetenschappen

KONINKLIJKE
HOLLANDSCHE MAATSCHAPPIJ
DER WETENSCHAPPEN

Voorwoord

In deze vierde aflevering van de Biografische Schetsen vragen we aandacht voor enige markante leden en directeuren, die leefden tijdens of direct na de Franse overheersing vanaf 1795. In die tijd valt ook de oprichting van de KNAW, de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Een tweetal van onze leden speelde in de beginfase van die academie een belangrijke rol: Jean Henri van Swinden en David Jacob van Lennep. De laatste is ook bekend als degene die de feestrede bij het honderdjarig bestaan van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen heeft gehouden. Zelf was Van Lennep toen vijftig jaar lid van onze Maatschappij. Zijn zoon Jacob van Lennep, schrijver van historische romans als *Ferdinand Huyck*, was ook bij de feestviering aanwezig. Van Swinden werd gezien als de primus inter pares in zijn dagen. Als hoogleraar wiskunde, eerste voorzitter van de KNAW en verantwoordelijk voor de invoering van het metrieke stelsel in Nederland, was hij zo gewild bij universiteitsbesturen dat Leiden hem, als hij zou overstappen van Amsterdam naar Leiden, een salaris van 5000 gulden wilde geven, een bedrag dat driemaal zo hoog was als een regulier hoogleraarssalaris. Van de directeuren vallen zeker de vechtersbaas Van Kinsbergen en de politicus Van de Kastele, de tweede voorzitter van het parlement, op. Ook de grondlegger van de Nederlandse astronomie Frederik Kaiser krijgt een plaats evenals Jacobus Koning, de pleitbezorger voor Laurens Janszoon Coster als de uitvinder van de boekdrukkunst. Kortom, zonder de andere beschreven leden en directeuren tekort te doen, een verzameling personen waarop Nederland en de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen trots mag zijn.

Haarlem, april 2015

Gerrit van Dijk

Inhoud

BESCHREVEN PERSONEN, ALFABETISCH

- 4 J. van der Hoeven, 1802 – 1868, lid 1833
- 6 E. Hollebeek, 1719 – 1796, lid 1763
- 8 J. Ingenhousz, 1730 – 1799, lid 1791
- 10 F. Kaiser, 1808 – 1872, lid 1837
- 12 N.G. van Kampen, 1776 – 1839, lid 1815
- 14 P.L. van de Kastele, 1748 – 1810, directeur 1783
- 16 J.M. Kemper, 1776 – 1824, lid 1806
- 18 J.H. van Kinsbergen, 1735 – 1819, directeur 1800
- 20 J. Koning, 1770 – 1832, lid 1818
- 22 D.J. van Lennep, 1774 – 1853, lid 1802
- 24 J. van Lennep, 1802 – 1868, lid 1851
- 26 J.H. van Swinden, 1746 – 1823, lid 1769
- 28 De collectie
- 35 Lijst van afkortingen

Jan van der Hoeven (1802 – 1868)

9 februari 1802 Geboren te Rotterdam

10 maart 1868 Overleden te Leiden

1833 lid

Jan van der Hoeven is een der beroemdste Nederlandse zoölogen. Hij ontving talrijke hoge onderscheidingen en het aantal buitenlandse geleerde genootschappen dat hem tot lid benoemde is onwaarschijnlijk groot. In 1819 ging hij geneeskunde studeren in Leiden maar volgde ook colleges in de wis- en natuurkunde. Zijn grote begaafdheid bleek toen een verhandeling van hem over het vogelbekdier in 1822 werd opgenomen in de Acta van de Duitse Akademie van Wetenschappen Leopoldina. Kort daarop werd hij ook benoemd tot lid van deze eerbiedwaardige instelling, een grote eer. Hij promoveerde te Leiden in de wis- en natuurkunde en werd vrijwel meteen tot *custos* honorair aangesteld van het in 1820 opgerichte Museum van Natuurlijke Historie. Zijn studie in de geneeskunde zette hij intussen ook voort en promoveerde in 1824. Na een buitenlandse reis waarbij hij veel interessante natuurhistorische centra bezocht, vestigde hij zich als arts te Rotterdam. Het Bataafsch Genootschap der Proefondervindelijke Wijsbegeerte benoemde hem tot lector. In 1826 kwam daar alweer een eind aan door zijn benoeming tot buitengewoon hoogleraar zoölogie te Leiden. Hij ontwikkelde zich goed, zo goed dat de Rijksuniversiteit Groningen hem in 1831 een gewone leerstoel in de geneeskunde aanbood. Hij bedankte na de toezegging van de Leidse Universiteit dat zijn buitengewone leerstoel binnenkort zou worden omgezet in een gewone. Tot zijn frustratie heeft dat echter nog tot 1835 geduurd. Zijn betrokkenheid bij het Museum van Natuurlijke Historie bleef onverminderd groot, maar onder de oppervlakte smulde een conflict. Hij vond dat hij naast hoogleraar zoölogie ook directeur van het Museum moest zijn. Curatoren waren het met hem eens maar de minister niet. Toen directeur Temmink in 1858 overleed zag Van der Hoeven zijn kans. Curatoren stuitten daarbij echter op grote tegenstand van Temminks beoogd opvolger Schlegel en kwamen met een surrogaat oplossing: Van der Hoeven zou opperdirecteur worden, Schlegel directeur en honorair hoogleraar. Dat was natuurlijk vragen om moeilijkheden en in 1860 nam Van der Hoeven alweer ontslag als opperdirecteur. Het heeft zijn levensvreugde zeer negatief beïnvloed.

Het portret dat hier is afgedrukt is vervaardigd door Wilhelmus van Groenewoud en Jean Augustin Daiwaille.

[Van der Aa, bijvoegsel p. 289 – 290], [Otterspeer III, p. 135], [P. Harting, Levensbericht van Jan van der Hoeven, Jaarboek KNAW 1868, p. 1 – 34]

Ewald Hollebeek (1719 – 1796)

24 september 1719 Geboren te Haamstede

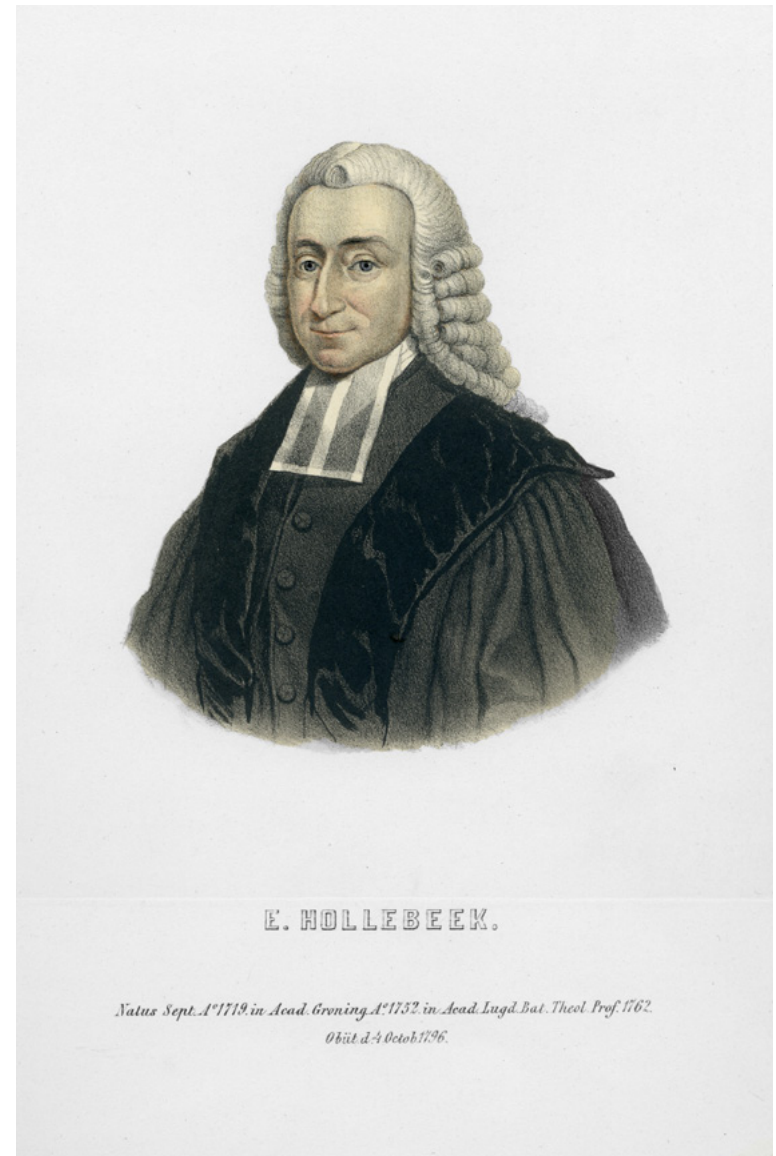
24 oktober 1796 Overleden te Leiden

1763 lid

De theoloog Ewald Hollebeek, opvolger van Johannes Alberti te Leiden, is bekend geworden door de zogenoemde Hollebeekse methode, een manier van preken met als uitgangspunt dat een preek bestemd is voor gewone, weinig ontwikkelde mensen. Het tonen van geleerdheid en dogmatische haarkloverijen moest daarbij worden gemeden. Zijn methode ondervond veel tegenstand van de Nederlands Hervormden. De methode, in zwang bij de Doopsgezinden en Remonstranten, werd als ketterij bestempeld. Hollebeek studeerde theologie in Leiden en werd daarna achtereenvolgens predikant te Oost-Kapelle, Charlois en Katendrecht, en Middelburg. In 1752 werd hij hoogleraar theologie te Groningen en in 1762 te Leiden, als opvolger van Alberti. In zijn intreedrede sprak hij al zijn afschuw uit over de dogmatische haarkloverijen waar zijn tijd zo vol van was, en die de jeugd de kerk uit joegen. Hij liet die volgen door drie verhandelingen waarin hij de Hollebeekse methode introduceerde. Een storm van protest stak op, het eerst onder de Leidse predikanten. In zijn werk verzette hij zich tegen de toen gangbare analytische manier van preken, waarbij over allerlei bijzonderheden, ook over de betekenis van de Hebreeuwse en Griekse woorden in de tekst, werd uitgeweid en een toepassing volgde 'met drie woorden'. Dat moest anders, de preek moest een eenvoudige uiteenzetting zijn van de waarheden die in de Schrift worden gevonden. Zijn methode heeft veel invloed gehad.

Bijgaand portret is een litho vervaardigd door Leendert Springer.

[Van der Aa 8-2, p. 993 – 995], [Biografisch Woordenboek van Nederlandse Godgeleerden 2, p. 126 – 129], [Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlands protestantisme, Deel 4 (1998), p. 209 – 210]

Johannes Ingenhousz (1730 – 1799)

8 december 1730 Geboren te Breda

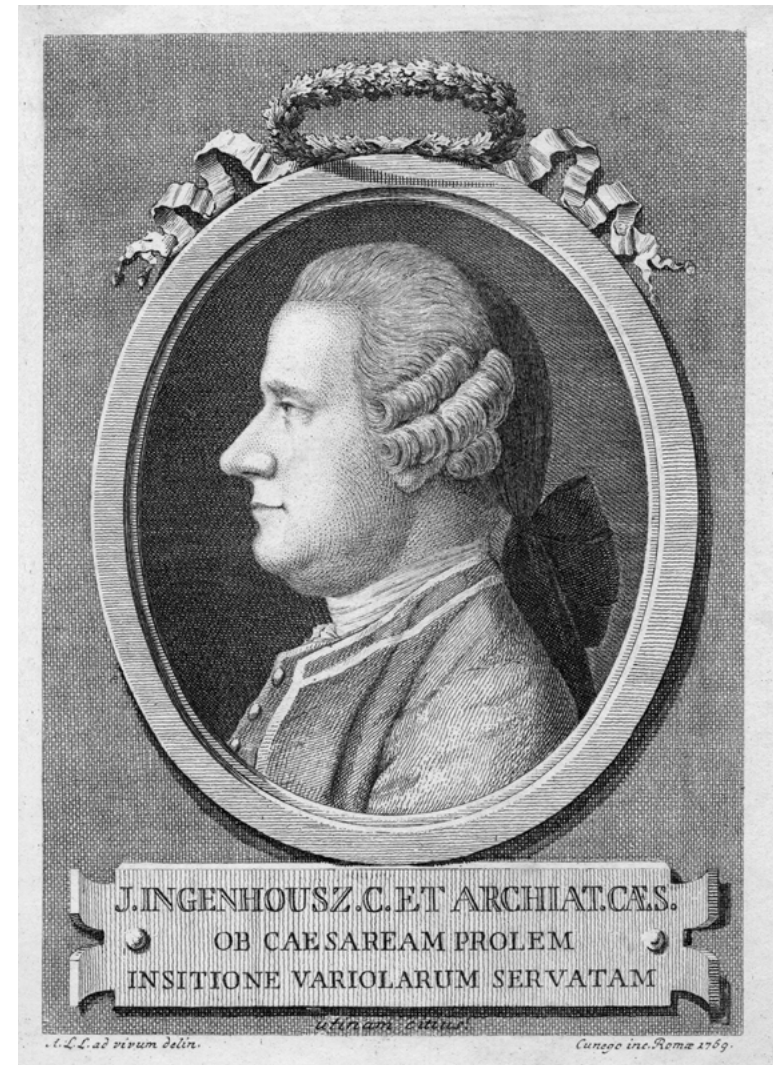
7 september 1799 Overleden te Bowood, Groot-Brittannië

1791 buitenlands lid

Johannes (of Jan) Ingenhousz was een Nederlandse bioloog en arts, die de helft van zijn leven doorbracht in Engeland en Oostenrijk. Aanleiding voor zijn Oostenrijks verblijf was zijn zegenrijk werk met de inenting tegen pokken. Jans vader, die apotheker was te Breda, raakte bevriend met John Pringle, een legerarts van de Britse troepen die daar gelegerd waren. Pringle was bijzonder gesteld op zoon Jan en was verheugd dat Jan ook geneeskunde ging studeren, eerst in Leuven, daarna in Leiden. Ingenhousz vestigde zich daar-na als huisarts te Breda en had een goedlopende praktijk. Na de dood van zijn vader in 1765 ging hij op uitnodiging van John Pringle naar Engeland. Daar woedde toen een epidemie van pokken. Ingenhousz ontwikkelde, samen met anderen, een vaccin en entte, onder anderen, de familie van koning George III daarmee in. Dat kwam ter kennis van keizerin Maria Theresia van Oostenrijk die drie van haar zestien kinderen verloren had aan de pokken. Ze nam contact op met George III en die stuurde Ingenhousz naar Wenen. Daar deed hij zijn zegenrijk werk, wel tegen de leer van de Katholieke Kerk in, maar Maria Theresia trok zich hier even niets van aan en beloofde Jan vorstelijk. Hij kreeg twee gouden en dertig zilveren gedenkpenningen, de laatste om uit te delen onder zijn vrienden. Tevens werd hij lijfarts met een jaarlijks traktement van 5000 gulden. Dat was zo ruim dat het hem ook de mogelijkheid bood wetenschappelijk onderzoek te doen. Het leidde, onder andere, tot de ontdekking in 1799 dat zonlicht nodig is voor de fotosynthese van planten. Planten ademen zoals alle levende wezens en zetten onder invloed van zonlicht koolzuurgas om in zuurstof en koolstof, een stof die dient voor de groei van de plant zelf. Ingenhousz is nu een bijna vergeten geleerde, maar Alexander von Humboldt was vol lof over hem. Vermeldenswaard is wellicht nog dat John Pringle in 1762 tot buitenlands lid van onze Maatschappij werd benoemd.

Van het portret van Ingenhousz bestaan verscheiden prenten. Bijgaande prent is van de Italiaan D. Cunego.

[NNBW VI, K. 832 – 837], [Wikipedia]

Frederik (Friedrich) Kaiser

(1808 – 1872)

10 juni 1808 Geboren te Amsterdam

28 juli 1872 Overleden te Leiden

1837 lid

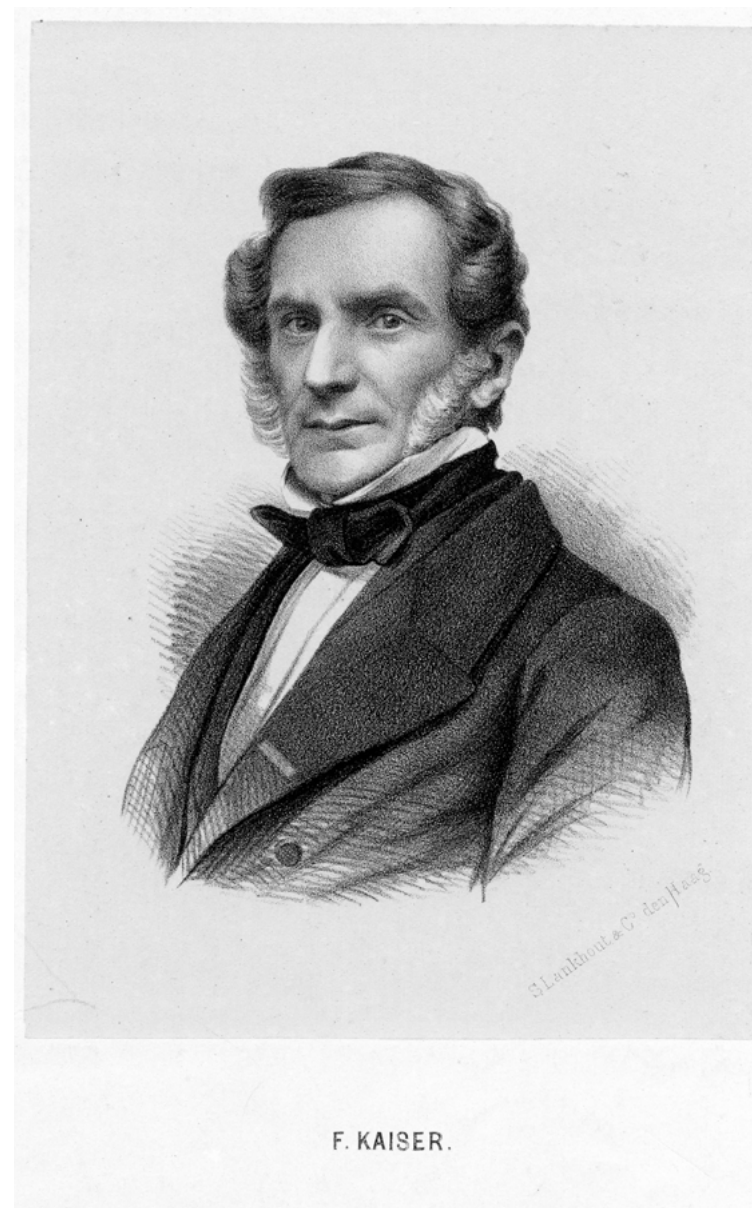
De Leidse astronoom Frederik Kaiser is bepalend geweest voor de vermaardheid van de Leidse Sterrewacht. Door zijn oom J.F. Kaiser kwam hij in aanraking met de sterrenkunde en ontwikkelde al vroeg een buitengewoon talent voor dat vak. In 1826 werd hij tot observator aan de Leidse Universiteit benoemd, een functie met weinig status, maar voor Kaiser een geweldige ervaring. In 1831 schreef hij zich in als student in Leiden, deed weldra zijn examens, maar promoveerde niet. Intussen liet hij vele publicaties het licht zien van dusdanige kwaliteit, dat de Leidse Universiteit hem het doctoraat honoris causa verleende. In 1835 kwam zijn beroemd geworden werk *De Komeet van Halley* uit, dat veel aandacht trok, met als gevolg dat Kaiser in 1837 werd benoemd tot lector aan en tevens directeur van de Leidse Sterrewacht. Na drie jaar werd hij benoemd tot buitengewoon hoogleraar en in 1845 tot gewoon hoogleraar.

De Sterrewacht, die zich toen op dak van het Academieggebouw bevond, was in slechte staat. Kaiser stak dat niet onder stoelen of banken, en langzamerhand ontwikkelde zich bij het grote publiek de overtuiging dat Kaiser een beter ingerichte sterrenwacht verdiende. Ook de Marine drong hier op aan in verband met de verbetering van haar navigatie-instrumenten. De nieuwe sterrenwacht kwam er. In 1860 werd hij voltooid en van instrumenten voorzien. Kaiser deed er vele waarnemingen die internationaal de aandacht trokken. Van de talrijke onderscheidingen die hij kreeg vermelden we zijn lidmaatschap van de internationale commissie voor het onderzoek naar de juistheid van de standaardmeter.

Als persoon kwam Kaiser over als een geprikkeld mens. In zijn brieven vinden we veel geklaag en gemopper. Zijn gezondheid was broos. Hij leidde een afmattend leven, zowel privé als in de wetenschap. Toen in mei 1872 zijn vrouw overleed, werd dat hem teveel. Zelf overleed hij in juli van dat jaar.

Bijgaand portret is een postume litho, waarschijnlijk naar het voorbeeld van zijn door J.H. Neuman geschilderd portret, dat aanwezig is bij de Leidse Universiteit.

[Van der Aa, bijvoegsel, p. 316 – 318], [Huib Zuidervaart e.a., Frederik Kaiser (1808 – 1872), Schepper van de 'nieuwe' Leidse Sterrewacht, Studium 2, vol. 4 (2011)]

Nicolaas Godfried van Kampen (1776–1839)

15 mei 1776 Geboren te Haarlem

15 maart 1839 Overleden te Amsterdam (begraven te Haarlem)

1815 lid

De ouders van Nico hadden een bloemisterij in Haarlem, de firma Nicolaas van Kampen en Zonen, en het was de bedoeling dat Nico later ook in de bloemisterij zou gaan werken. Helaas overleed zijn vader door een noodlottig ongeval toen Nico zeven jaar was. Zijn moeder, die Duitse was, afkomstig uit Crefeld, vroeg haar broer in Crefeld om Nico daar op het gymnasium te plaatsen. Na drie jaar onderwijs werd hij vervolgens op een school in Mühlheim geplaatst die opleidde tot koopman. Bij terugkeer in Haarlem ging hij inderdaad in de bloemisterij werken. De zaken gingen echter slecht en men besloot de bloemisterij te verkopen. Nico moest dus op zoek naar ander werk. Hij besloot zich op de boekhandel toe te leggen en ging in de leer bij de gebroeders Murray in Leiden. Hij kon er nauwelijks van leven. In 1801 werd hij journalist bij de Leidsche Courant, tegen een schrale beloning. Hij kluste veel bij om rond te komen. In 1811 veranderde de situatie enigszins, hij werd benoemd tot bibliothecaris van de Bibliotheca Thysiana te Leiden. Daarbij kreeg hij de beschikking over een eigen woning, maar de verdiensten bleven gering. Dat gold ook voor zijn betrekking in 1815 van lector Duits aan de Leidse Universiteit. Pas in 1829 kwam er uitkomst, hij werd benoemd tot hoogleraar aan het Athenaeum Illustre te Amsterdam in de Nederlandse letterkunde en de vaderlandse geschiedenis. Hij was toen 52 jaar. In 1839 overleed hij onverwacht. Van Kampen was lid van bijna alle binnenlandse geleerde genootschappen en maatschappijen. Hij was geliefd bij zijn studenten en zijn doopsgezinde vrienden. Bij anderen viel hij echter op door zijn onbeschaafde manieren, zijn onbehouwen optreden en zijn verstrooidheid. Hij heeft veel gepubliceerd en ook veel prijsvragen gewonnen. Zeker acht gouden en twee zilveren medailles vielen hem ten deel, onder andere bij Teylers eerste en tweede genootschap en de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen.

Bijgaand portret is een prent naar een gravure van J.P. Lange en is ontworpen door Chr. J.L. Portman.

[Van der Aa 10, p. 15–25]

Pieter Leonard van de Kasteele (1748 – 1810)

13 augustus 1748 Geboren te 's-Gravenhage
7 april 1810 Overleden te 's-Gravenhage
1783 directeur

Pieter Leonard van de Kasteele was een Nederlands politicus, patriot en ook dichter. Hij studeerde rechten in Utrecht. Na zijn afstuderen vestigde hij zich als advocaat in Den Haag. Daar werd hij in vele politieke gremia actief. Namens de Staten-Generaal werd hij, vanwege zijn dichterlijke aanleg en Nederlands Hervormde afkomst, benoemd in de commissie voor de nieuwe psalmberijming. In die commissie maakte hij veel indruk. In 1782 werd hij raadspensionaris van de stad Haarlem. Door zijn optreden als patriot in 1787 bij de aanhouding van prinses Wilhelmina van Oranje bij Goejanverwellesluis, verloor hij al zijn staatsbetrekkingen, hij werd ambteloos burger. Na de omwenteling van 1795 werd hij voorzitter van het stadsbestuur van Haarlem. Tevens fungeerde hij, als afgevaardigde van de Staten van Holland, als lid en (tweede) voorzitter van de Eerste Nationale Vergadering (een voorloper van het parlement) en hield zich daar bezig met 's Rijks financiën en het opstellen van een grondwet. Hij stond daarbij aan de kant van de unitarissen, die een centraal gezag voorstonden. Onder koning Lodewijk Napoleon werd hij benoemd tot staatsraad. Ook was hij curator van de Leidse Universiteit. Hij was bevriend met onze directeur Hieronymus van Alphen en beoefende met grote liefde de schone letteren, de dichtkunst en de zangkunst. Hij schreef een aantal geestelijke liederen die in de bundel 'Evangelische Gezangen' zijn opgenomen. Een volledige verzameling van zijn gedichten is in 1844, door toedoen van zijn kleinzoon Mr. J.C. van de Kasteele, gepubliceerd. Hij was correspondent van de KNAW en lid van vele geleerde genootschappen.

Het portret dat hier is afgedrukt is, naar een portret van P.J. Rink, in 1787 graveerd door Cornelis Brouwer.

[Van der Aa 10, p. 64 – 67], [Wikipedia], [Dr. Mr. L. de Gou, Biografische Bijdragen over Achttiende Eeuwers, Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen, Haarlem 1986]

Joan Melchior Kemper (1776 – 1824)

26 april 1776 Geboren te Amsterdam

20 juli 1824 Overleden te Leiden

1806 lid

De staatsman en jurist Joan (of Johan) Melchior Kemper studeerde aan het Athenaeum Illustre te Amsterdam en volgde er colleges rechten bij Cras, wis- en natuurkunde bij Van Swinden en Latijn en Grieks bij Wijttenbach. Hij studeerde af in de rechtsgeleerdheid en promoveerde een weinig later te Leiden, omdat het toen in Amsterdam nog niet mogelijk was. Daarna vestigde hij zich als advocaat te Amsterdam. Daar deed hij zozeer van zich spreken, dat hij weldra benoemd werd tot hoogleraar burgerlijk recht en natuurrecht te Harderwijk. In deze stad was hij geliefd. Dat heeft er zeker toe bijgedragen dat hij benoemingen tot hoogleraar te Groningen en Franeker afwees. De Harderwijkse curatoren boden hem als dank daarvoor 'enig zilverwerk' aan met daarin het wapen van Gelderland gegraveerd. Toen evenwel het Athenaeum Illustre te Amsterdam hem een hoogleraarspositie aanbood in het burgerlijk recht, naast zijn leermeester Cras, aanvaardde hij die. Toch was er nog iets hogers te bereiken: in 1809 werd hij benoemd tot hoogleraar rechten en staatsgeschiedenis te Leiden. Kemper speelde een belangrijke rol bij de omwenteling van 1813. Niet alleen bij de herinrichting van de Leidse Universiteit, maar ook in de politiek. Hij is verantwoordelijk voor het opstellen van de proclamatie waarin Erfprins Willem zichzelf uitriep tot soeverein vorst. Koning Willem I beloonde hem daarvoor door hem (met vele anderen) te verheffen in de adelstand, door hem te benoemen tot Kommandeur in de Orde van de Nederlandse Leeuw en tot buitengewoon lid van de Raad van State. In 1817 werd Kemper ook nog lid van de Tweede Kamer voor de provincie Noord-Holland. Hij was voorzitter van veel adviescommissies van het parlement. In 1824 overleed Kemper plotseling op 48-jarige leeftijd. Er ging een schok door Nederland. In de Leidse Pieterskerk bevindt zich een wit marmere gedenkteken voor Kemper. Op de grafsteen staat: KEMPERO (voor Kemper), GRATI DISCIPULI (van zijn dankbare leerlingen).

Bijgaand portret is een litho van Leendert Springer te Leiden.

[Wikipedia], [Van der Aa 10, p. 111 – 117], [De Pieterskerk in Leiden, W Books 2011]

Jan Hendrik van Kinsbergen

(1735 – 1819)

1 mei 1735 Geboren te Doesburg

22 mei 1819 Overleden te Apeldoorn

1800 directeur

De vechtersbaas Van Kinsbergen vocht al op negenjarige leeftijd mee in de infanteriesectie van zijn vader tegen de Fransen, die de Zuidelijke Nederlanden hadden ingepikt. Zijn liefde lag echter bij de marine. Daartoe liet zijn vader hem een grondige vooropleiding volgen in Groningen, waar hij naast zeevaart- en stuurmankunde ook talenonderwijs en wiskunde kreeg. Op vijftienjarige leeftijd werd hij adelborst bij de marine en doorliep verscheidene rangen. Vechten was er niet bij, hij verveelde zich en vroeg toestemming om vier jaar naar Oost-Indië te gaan. Zover kwam het niet: tsarina Catharina II zocht goede marinemensen voor de oorlog met Turkije en Van Kinsbergen nam haar uitnodiging aan, met toestemming van stadhouder Willem V. Hij viel op door zijn krijgsinzicht en dapperheid. Na vier jaar kwam hij terug naar Nederland en werd toen door de stadhouder gevraagd om de marine te moderniseren. Op zijn naam staat het plan voor de aanleg van een marinehaven in het Nieuwe Diep te Den Helder. Door zijn trouw aan de stadhouder moest hij in 1795, bij de Franse overheersing, ontslag nemen. Later, onder Koning Willem I, werd Van Kinsbergen in oude luister hersteld, en tevens in de adelstand verheven, met de titel van jonkheer. Maar ook koning Lodewijk Napoleon en Napoleon zelf mochten hem wel en benoemden hem in belangrijke functies. Hij was een van de eerste leden van de huidige KNAW. Veel mogendheden probeerden hem tijdens zijn leven in te huren voor hun marine, hij was een kundige en grote zeeheld. Talrijke onderscheidingen vielen hem ten deel en zeer veel geleerde genootschappen boden hem het lidmaatschap aan. Hij is begraven in Apeldoorn maar er is ook een praalgraf in de Nieuwe Kerk te Amsterdam. Een aantal marineschepen draagt zijn naam, waaronder een in 1999 te watergelaten marine-opleidingsschip. Van Kinsbergen behoort tot een nieuwe generatie zeeofficieren die strijd leverden vanuit een gedegen natuurwetenschappelijke opleiding.

Bijgaand portret, vervaardigd door J.C. Pothoven in 1781, is naar een gravure van Reinier Vinkeles.

[Van der Aa 10, p. 181 – 189], [Wikipedia]

Jacobus Koning (1770 – 1832)

18 april 1770 Geboren te Amsterdam

2 april 1832 Overleden te Amsterdam

1818 lid

In 1823 was het vierhonderd jaar geleden dat volgens de overlevering Laurens Janszoon Coster te Haarlem de boekdrukkunst had uitgevonden. Haarlem wilde dat feit feestelijk vieren en de Hollandsche Maatschappij werd er nauw bij betrokken omdat ze al in 1808 een prijsvraag had uitgeschreven onder de titel: *Kan het aan Haarlem met eenigen grond betwist worden, dat de Konst om met enkele verplaatsbare letters te drukken, aldaar voor het jaar 1440 door Laurens Janszoon Coster is uitgedacht; en is niet deze Konst vandaar naar Mayntz overgebracht, en aldaar verbeterd door letters van tin gegoten voor de houten letters in plaats te stellen?* De prijs zou bestaan uit een gouden medaille en een premie van dertig, later verhoogd naar vijftig, dukaten. Aan de beoordelingscommissie werd als deskundige op het gebied van de lettergieterij de heer Jan Enschedé toegevoegd. Deze was toen geen lid van onze Maatschappij. De prijs werd gewonnen door Jacobus Koning. Tevens werd door directeuren besloten de verhandeling van Koning niet alleen in het Nederlands maar ook in het Frans uit te geven, om er zo internationale bekendheid aan te geven. De publicatie schoot de Duitsers, zoals te verwachten was, in het verkeerde keelgat. Zij lieten een studie het licht zien waarin Johann Gensfleisch zum Gutenberg werd aangewezen als de uitvinder van de boekdrukkunst. Over het leven van Jacobus Koning is niet veel opzienbarends te melden. Hij was boekhandelaar met een grote passie voor het boek en zijn geschiedenis. Hij was een vraagbaak voor velen en talrijke letterkundige genootschappen lijfdn hem in als lid. Zijn financiële en huiselijke situatie was slecht: veel ziekte in het gezin en weinig inkomen. Hij is tweemaal getrouwd geweest, had in totaal zeventien kinderen waarvan er dertien tijdens zijn leven al overleden. De collectie boeken en handschriften die hij bezat was van grote waarde. Een deel moest hijzelf tijdens zijn leven verkopen om in zijn onderhoud te voorzien, de rest is na zijn dood te koop aangeboden. Zijn boeken over Laurens Janszoon Coster zijn door de gemeente Haarlem aangekocht.

Bijgaand portret is een litho van H.J. Backer.

[Van der Aa 10, p. 309 – 313], [Bierens de Haan, p. 92 – 96]

David Jacob van Lennep (1774–1853)

15 juli 1774 Geboren te Amsterdam
10 februari 1853 Overleden te Amsterdam
1802 lid

David Jacob van Lennep, afkomstig uit een vermaard geslacht, was hoogle-
raar Latijnse en Griekse taal- en letterkunde en geschiedenis aan het Athe-
naeum Illustre te Amsterdam, de huidige Universiteit van Amsterdam. Toen
hij zestien was ging hij studeren in Amsterdam en volgde daar colleges van
Van Swinden, Wijttenbach en Cras. Zijn grote liefde lag bij de Latijnse en
Griekse literatuur, en speciaal bij de dichtkunst. Maar zijn beroep kon hij er
nog niet van maken. In 1793 verhuisde hij naar Leiden om rechten te gaan
studeren. Na in 1796 op stellingen gepromoveerd te zijn, vestigde hij zich als
advocaat te Amsterdam. In 1799 zag hij zijn belangstelling voor de letteren
beloofd met zijn benoeming tot hoogleraar te Amsterdam, als opvolger van
Wijttenbach, die naar Leiden was overgestapt. De zomers bracht meestal door
op zijn buiten Huis te Manpad in Heemstede, dat hij van zijn vader had ge-
erfd. Hij schreef daar gedichten en genoot van de jacht en van vissen. Toen
het Koninklijk Instituut, de voorloper van de KNAW, werd opgericht was hij
een der eerste leden en bekleedde daar later de belangrijke functie van bi-
bliothecaris. Lodewijk Napoleon koos hem uit om les in de Nederlandse taal.
Daartoe verbleef hij een ruime week op Paleis Het Loo. Na de omwenteling
van 1813 maakte Van Lennep deel uit van de staatscommissie die een regeling
ontwierp voor het hoger onderwijs, die neergelegd is in het zogenaamd Or-
ganiek Besluit van 1815. Hierin werd onder andere de instelling van de facul-
teiten wis- en natuurkunde, letteren en filosofie vastgelegd. Van Lennep was
een veelgevraagd spreker. Zo werd hij in 1852 uitgenodigd om een feestrede
te houden bij het honderdjarig bestaan van de Hollandsche Maatschappij der
Wetenschappen, waarvan hij toen vijftig jaar lid was. Toen zijn leermeester
Van Swinden in 1823 overleed, hield hij een herdenkingsrede bij Felix Meritis.
Daarin prijst hij Van Swinden, die hoogleraar wiskunde was in Amsterdam,
om zijn letterkundige vorming waardoor hij de doorgaans aan wiskundigen
eigen *stroefheid in de omgang, onbevallige droogheid in de voordragt, koude ongevoelig-
heid voor het kunstig en natuurlijk schoon* miste. Een nogal gewaagde en betwistbare
typering van een wiskundige!

Bijgaand portret is een steendruk van P. Blommers te Den Haag, uitgege-
ven door J.J. van Brederode.

[Van der Aa II, p. 326 – 334], [Wikipedia], [Klaas van Berkel, De stem van de
wetenschap, deel 1, Bert Bakker, Amsterdam 2008], [Jaarverslag KHMW 2014]

Jacob van Lennep (1802 – 1868)

24 maart 1802 Geboren te Amsterdam

25 augustus 1868 Overleden te Oosterbeek

1851 lid

Jacob van Lennep, zoon uit het eerste huwelijk van David Jacob van Lennep, is vooral bekend als de schrijver van historische romans. Als kind kon men hem geen groter plezier doen dan met een boek. Al op zijn twaalfde jaar had hij veel boeken verslonden, niet alleen romans maar ook Franse en Engelse klassieken en toneelliteratuur. De *Gysbregt van Aemstel* van Vondel kende hij van buiten. De opvoering ervan had een onuitwisbare indruk op hem gemaakt. Jacob studeerde rechten in Leiden en na zijn afstuderen in 1824 vestigde hij zich te Amsterdam. Twee jaar bleef hij ambteloos, in 1826 werd hij landsadvocaat, een betrekking die hij tot zijn dood vervulde. In 1824 trouwde hij met de dochter van Mr. W.F. Röell, Minister van Staat (en directeur van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen). Zijn familie stond daarbij niet te juichen omdat Jacob bekend stond als een notoire rokenjager. Zijn liefde voor Vondel kwam tot uiting met de uitgave, door hem verzorgd, van de gedichten van *De Schoolmeester*, een twaalfdelige editie van de werken van Joost van de Vondel. De uitgave verscheen in 1808. Zijn eigen werk bestond aanvankelijk uit vertaling van werk van Lord Byron en Walter Scott. Geïnspireerd door het werk van Scott schreef hij vele historische romans, waarvan Ferdinand Huyck wellicht de bekendste is. Van Lennep was een bewonderaar van Bilderdijk. Met zijn studievriend Dirk van Hogendorp (zoon van Gijsbert Karel) maakte hij in 1823 een voetreis door de Noordelijke Nederlanden. Van het dagboek dat hij hiervan bijhield is een bewerkte versie gebruikt in 2000/2001 voor een televisieserie van de RVU waarin Geert Mak de voetreis nog eens overdoet. Van Lennep was lid van de KNAW (toen nog met de Kunsten) en van een aantal binnenlandse geleerde en letterkundige genootschappen.

Zijn portret is getekend door J.C. van Rossum en als litho uitgegeven door C.W. Mieling te Den Haag.

[NNBW I, K. 1267 – 1271], [Wikipedia]

Jean Henri (ook: Jan Hendrik) van Swinden (1746 – 1823)

8 juni 1746 Geboren te 's-Gravenhage

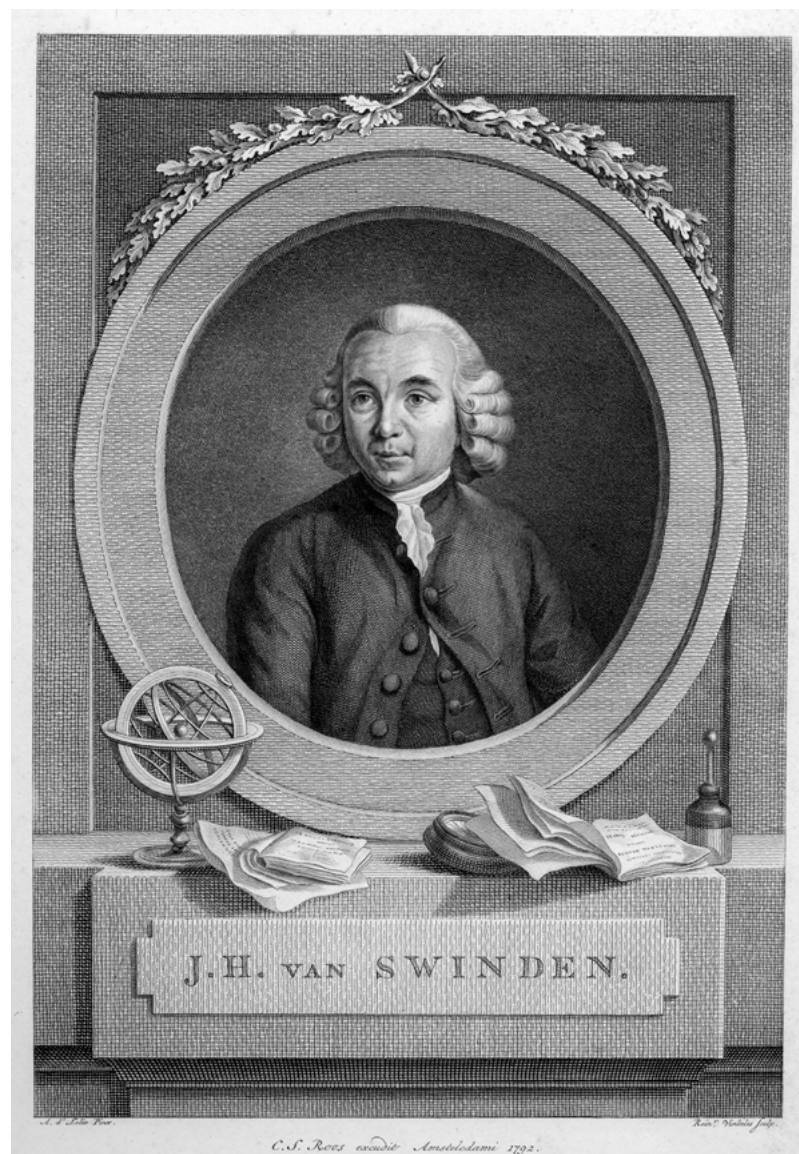
9 maart 1823 Overleden te Amsterdam

1769 lid

Van Swinden was een Nederlands wis- en natuurkundige van grote betekenis, niet zozeer vanwege zijn wetenschappelijke verdiensten – hoewel die niet onbelangrijk waren – als wel vanwege zijn leidinggevende kwaliteiten in de wetenschap en de maatschappij van zijn tijd. Als wetenschapper was hij gegrepen door het werk van Newton en beklemtoonde hij dat de natuurwetenschappen zonder wiskunde geen toekomst hebben. Tijdens zijn studie te Leiden leerde hij de hogere wiskunde van privaattoecent Hennert. In 1766, op twintigjarige leeftijd, promoveerde Van Swinden te Leiden en werd vrijwel meteen daarna benoemd tot hoogleraar in de wijsbegeerte en de natuurkunde te Franeker. In Franeker deed hij prima wetenschappelijk onderzoek aan magnetisme en in de meteorologie. Hij won er een prijs mee van de Académie Royale des Sciences te Parijs, samen met de beroemde Coulomb. In 1785 verwisselde Van Swinden Franeker voor Amsterdam. Daar werd hij in het bijzonder belast met het onderwijs in de wiskunde. Hij greep de gelegenheid aan om dat onderwijs op moderne leest te schoeien. Spoedig voegden zich nieuwe werkzaamheden bij zijn reguliere: Amsterdam vroeg hem een volkstelling te organiseren, een huisnummering in te voeren en deel uit te maken van een commissie die moest rapporteren over de toestand van de volksgezondheid in de stad. In 1798 vertegenwoordigde hij, samen met Aeneae, ons land op het Parijse congres ter hervorming van het stelsel van maten en gewichten. Ook maakte hij deel uit van de internationale commissie tot het vaststellen van de meter. Hij beijverde zich zeer om het metrieke stelsel in Nederland ingevoerd te krijgen. Koning Lodewijk Napoleon was erg op hem gesteld en vroeg hem, met drie anderen, de oprichting van de KNAW voor te bereiden. Van Swinden werd de eerste voorzitter. Een van zijn opmerkelijke uitspraken was: *men moet niet iets als onmogelijk verwerpen, wat het menselijk verstand niet kan bevatten.*

Bijgaand portret, getekend door A. de Lelie, is naar een gravure van Reinier Vinkeles.

[Boeles IIa, p. 558 – 564], [Van der Aa I7-2, p. II24 – II32], [G. Moll, Redevoering over J.H. van Swinden, KNAW, Amsterdam (1823)], [Wikipedia]

De collectie

De portretten van de volgende personen zijn nu te zien in het Hodshon Huis. Van de personen wier naam is voorzien van een * is tevens een biografische schets beschikbaar.

C.C.H. van der Aa *,

1718 – 1793, lid 1752

Luthers predikant te Haarlem, eerste secretaris van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen.

J. Adams *,

1735 – 1826, buitenlands lid 1805

Tweede president van de Verenigde Staten.

H. Aeneae,

1743 – 1810, lid 1781

Lector in de fysica aan Felix Meritis, vergezelde Van Swinden naar Parijs om in internationaal verband te spreken over de invoering van het metrieke stelsel.

J.N.S. Allamand *,

1713 – 1787, lid 1753

Hoogleraar wiskunde te Leiden.

R.H. Arntzenius *,

1777 – 1823, lid 1808

Fiscaal jurist te Haarlem, actief lid van de vereniging Democriet.

G. Bakker *,

1771 – 1828, lid 1806

Stadslector te Haarlem, lector vergelijkende anatomie vanwege Teylers Stichting, later hoogleraar in dat vak te Groningen.

E.H. Baumhauer *,

1820 – 1885, lid 1853

Hoogleraar scheikunde te Amsterdam, secretaris van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen.

J.M. van Bemmelen,

1830 – 1911, lid 1872

Bekend Leids hoogleraar scheikunde.

J.A. Bennet *,

1758 – 1828, lid 1798

Eerste Leidse hoogleraar in de landhuishoudkunde (land-, tuin-, en bosbouw). Kampioen prijsvragen oplossen.

W. Bentinck *,

1704 – 1774, directeur 1753

Bewerkte herstel stadhouderschap na het stadhouderloze tijdperk door aanstelling van Willem IV als erfstadhouder. Had een groot aandeel in de benoeming van Willem V tot protector van de Hollandsche Maatschappij. Curator van de Leidse Universiteit.

D. Bierens de Haan *,

1822 – 1895, lid 1860

Hoogleraar wiskunde te Leiden. Eerste voorzitter van de commissie die de uitgave van de verzamelde werken van Christiaan Huygens verzorgde.

J. Blanken Jzn *,

1755 – 1838, lid 1808

Inspecteur generaal van Rijkswaterstaat, had leiding bij aanleg van Noordhollandsch Kanaal. Een der Lekbruggen bij Vianen draagt zijn naam.

P. Bleeker,

1819 – 1878, buitenlands lid 1853

Officier van gezondheid van het Nederlands-Indisch leger. Beroemd ichtyoloog.

P. van Bleiswijk,

1724 – 1790, directeur 1773

Raadspensionaris van Holland, curator van de Leidse Universiteit.

A.H. van der Boon Mesch,

1804 – 1874, lid 1832

Hoogleraar toegepaste scheikunde te Leiden, bouwde nieuw chemisch laboratorium.

J. de Bosch *,

1740 – 1811, lid 1776

Een der wegbereiders van de KNAW. Curator van de Leidse Universiteit.

J. Bosscha *,

1831 – 1911, lid 1863

Hoogleraar natuurkunde aan de Polytechnische School te Delft, later directeur van deze School. Secretaris van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen van 1885 tot 1909. Portret en jeugdportret.

S.J. Brugmans *,

1763 – 1819, lid 1788

Duizendpoot. Hoogleraar botanie en geneeskunde te Leiden. Lijfarts van Lodewijk Napoleon. Stond aan de wieg van de militaire geneeskunde.

P. Burman Jr *,

1713 – 1778, lid 1752

Hoogleraar welsprekendheid en geschiedenis aan het Athenaeum Illustre te Amsterdam. Een geweldige redenaar. Uit respect voor zijn oom, die dezelfde namen droeg, noemde hij zich Petrus Burmannus Secundus.

A.G. Camper,

1759 – 1820, lid 1801

Fries Tweede Kamerlid, derde zoon van Petrus Camper, die volgt.

P. Camper *,

1722 – 1789, lid 1760

Hoogleraar geneeskunde te Groningen, later in de politiek, lid van de Raad van State. Won zoveel prijsvragen dat men hem verzocht niet meer mee te dingen.

G.A.G.P. baron van de Capellen,

1778 – 1848, directeur 1814

Gouverneur-generaal van Nederlands-Indië.

C. Chais *,

1701 – 1785, lid 1753

Waals predikant te Den Haag. Heeft de godsdienstige vooroordelen tegen inenting tegen kinderziekten bestreden.

G.S. Chaufepié,

1773 – 1839, lid 1811

Predikant van de Waalse gemeente te Delft en later te Den Haag, eredoctor in de letteren van de Groningse Universiteit.

J. Clarisse,

1770 – 1846, lid 1806

Hoogleraar theologie te Harderwijk, na sluiting van deze instelling door Napoleon hoogleraar te Leiden.

F.W. Conrad,

1800 – 1870, lid 1843

Hoofdinspecteur Rijkswaterstaat, een der oprichters van KIVI, het Koninklijk Instituut voor Ingenieurs.

P.J.H. Cuijpers *,

1827 – 1921, lid 1903

Architect van het Rijksmuseum en het Centraal Station te Amsterdam.

W.K. baron van Dedem,

1839 – 1895, directeur 1883

Burgemeester van Hoorn, Minister van Koloniën. Deed veel voor de infrastructuur van Indonesië (o.a. aanleg spoorwegen).

F.C. Donders,

1818 – 1889, lid 1855

Beroemd Utrechts hoogleraar oogheelkunde.

A.F.J.A. van der Duijn

van Maasdam,

1771 – 1848, directeur 1814

Lid van het Driemanschap van het Voorlopig Bewind in 1813.

- C.P. van Eeghen**,
1880 – 1968, directeur 1928
Bekend kunstverzamelaar
(vooral prenten) te Amsterdam.
- J. Enschedé ***,
1785 – 1866, lid 1816
Drijvende kracht achter de Opregte Haarlemsche Courant, nu opgenomen in Haarlems Dagblad.
- C.T. Elout**,
1767 – 1841, directeur 1806
Staatsman, minister onder koning Willem I, maakte deel uit in 1814 en 1815 van de Grondwetscommissie. Vooral echter bekend als Commissaris-Generaal in Nederlands-Indië.
- P.J. van Ewijk**,
1786 – 1858, directeur 1826 (en 1840)
Hoge ambtenaar op het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen onder Koning Willem I. Curator Universiteit Utrecht en Universiteit Leiden. Commissaris des Konings van Noord-Holland.
- R. Feith ***,
1753 – 1824, lid 1808
Korte tijd burgemeester van Zwolle, aldaar begraven. Was ook dichter, en schrijver van geestelijke liederen. *Uren, maanden, dagen, jaren, vliegen als een schaduw heen* is van hem. Won veel prijsvragen.
- C. Fock**,
1828 – 1910, directeur 1861
Burgemeester van Haarlem en Amsterdam, minister van Binnenlandse Zaken onder Thorbecke. Extreem liberaal. Later nog Commissaris des Konings van Zuid-Holland.
- A.P.N. Franchimont**,
1844 – 1919, lid 1878
Pionier van de organische scheikunde in Nederland. Hoogleraar te Leiden, opvolger van Van der Boon Mesch.
- N.C. de Frémery**,
1770 – 1844, lid 1796
Hoogleraar scheikunde, farmacie, natuurlijke historie en forensische geneeskunde te Utrecht. Arts van het koninghuis.
- P.J.J. de Frémery**,
1797 – 1855, lid 1831
Hoogleraar scheikunde aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht.
- M. van Geuns ***,
1735 – 1817, lid 1770
Groot Utrechts hoogleraar geneeskunde, oprichter van het (nog steeds bestaande) Utrechtsch Geneeskundig Gezelschap Matthias van Geuns.
- S.J. van Geuns ***,
1767 – 1795, lid 1790
Een der jongste leden van de Nederlandsche Maatschappij, zoon van de voorgaande. Hoogleraar in de geneeskunde, botanie, fysiologie en scheikunde te Utrecht. Is maar 28 jaar geworden.
- J. de Gorter ***,
1689 – 1762, buitenlands lid 1760
Bekend hoogleraar geneeskunde aan de universiteit van Harderwijk. Op late leeftijd naar Rusland vertrokken om lijfarts van Elizabeth, keizerin van Rusland, te worden. Behoort tot de 'parels' van Harderwijk.
- H.D. Guyot ***,
1753 – 1828, lid 1793
Predikant van de Waalse gemeente te Groningen. Richtte het eerste instituut voor dovenonderwijs op in Nederland.
- G. ten Haaff**,
1720 – 1791, lid 1760
Bekwaam chirurg te Rotterdam. Steensnyder te Delft.
- Y. van Hamelsveld**,
1743 – 1812, lid 1792
Predikant, later hoogleraar theologie te Utrecht. Ook politiek actief. Voorzitter van de Eerste Nationale Vergadering, bij de staatsgreep van 1798 gevangen gezet op Huis ten Bosch. Begraven te Durgerdam.
- P. Harting ***,
1812 – 1885, lid 1852
Bioloog en nog veel meer, een der iconen van de Universiteit Utrecht in de negentiende eeuw.
- G.A. Hasselaar ***,
1698 – 1766, directeur 1753
Burgemeester van Amsterdam, eigenaar van de hofstede Bosbeek bij Heemstede.
- J. Heemskerk**,
1818 – 1897, lid 1876
Minister van Binnenlandse Zaken in drie kabinetten. Gepromoveerd zowel in de letteren als de rechtsgeleerdheid.
- P. van Hemert**,
1756 – 1825, lid 1795
Hoogleraar aan het Remonstrants Seminarie te Amsterdam.
- F. Hemsterhuis**,
1721 – 1790, lid 1772
Filosoof, kunstenaar, kunstkenner en kunstverzamelaar. Had met zijn filosofie veel invloed in met name Duitsland, op Goethe, Schiller, e.a. Bevriend met Petrus Camper.
- J. Heringa**,
1765 – 1840, lid 1795
Hoogleraar theologie te Utrecht. Ontving veel eerbewijzen.
- G. Hesselink**,
1755 – 1811, lid 1792
Hoogleraar bij het Doopsgezind Seminarie te Amsterdam.
- P.W. van Heusde**,
1778 – 1839, lid 1808
Hoogleraar geschiedenis, oudheidkunde, welsprekendheid en Griekse taal te Utrecht. Groot geleerde.
- J. van der Hoeven ***,
1802 – 1868, lid 1808
Hoogleraar Natuurlijke Historie te Leiden, opperdirecteur van het Museum van Natuurlijke Historie, de voorloper van Naturalis.
- J.H. van 't Hoff ***,
1852 – 1911, lid 1890
Winnar eerste Nobel Prijs voor chemie in 1901, hoogleraar fysische chemie te Amsterdam (UvA) en Berlijn.
- C.K. Hoffmann**,
1841 – 1903, lid 1876
Hoogleraar dierkunde, anatomie, fysiologie en embryologie te Leiden, ontwerper van veel prijsvragen.
- G.K. van Hogendorp ***,
1762 – 1834, directeur 1805
Was samen met Van der Duijn van Maasdam en Van Limburg Stirum lid van het Voorlopig Bewind in 1813, na de val van Napoleon. Bewerkte dat Willem Frederik van Oranje Nassau terugkeerde uit Engeland als soeverein vorst.
- E. Hollebeek ***,
1719 – 1796, lid 1763
Hoogleraar theologie te Groningen en Leiden. Bekend van de 'Hollebeekse methode', een eenvoudige maar duidelijke manier van preken, die de gewone man aanspreekt.
- J.G. Holtzhey ***,
1729 – 1808, lid 1753
Medailleur en muntmeester. Ontwerper van de Prijsvraag medailles.
- J. van den Honert ***,
1693 – 1758, lid 1752
Hoogleraar theologie te Utrecht en Leiden. Men noemde hem de paus van Nederland.

- A. von Humboldt ***,
1769 – 1859, buitenlands lid 1820
Duits natuurvorser en ontdekkingsreiziger.
- J. Ingenhousz ***,
1730 – 1799, buitenlands lid 1791
Nederlands bioloog en arts, die werkte in Engeland en Oostenrijk. Bekend van de inenting tegen pokken en onderzoek naar fotosynthese.
- J. van Iperen**,
1726 – 1780, lid 1765
Predikant, o.a. te Veere. Werkte mee aan een nieuwe psalmberijming. Leefde in gebrekkige financiële omstandigheden. Zeer geleerd man, geen hoogleraar.
- T. Jefferson ***,
1743 – 1826, buitenlands lid 1805
Derde president van de Verenigde Staten.
- J.C. de Jonge**,
1793 – 1853, lid 1843
Rijksarchivaris, wethouder van Den Haag.
- F. Kaiser ***,
1807 – 1872, lid 1815
Groot Nederlands astronoom, hoogleraar te Leiden.
- N.G. van Kampen ***,
1776 – 1839, lid 1815
Hoogleraar Nederlandse letterkunde en vaderlandse geschiedenis te Amsterdam. Winnaar van zeker acht gouden medailles bij o.a. Teylers eerste en tweede genootschap en de Hollandsche Maatschappij. Begraven te Haarlem.
- P.L. van de Kastele ***,
1748 – 1810, directeur 1783
Tweede voorzitter van de Eerste Nationale Vergadering (het parlement) in 1796, na onze directeur Pieter Paulus.
- J. Kinker**,
1764 – 1845, lid 1818
Letterkundige en filosoof. Naar hem is de Kinkerstraat in Amsterdam genoemd (in 1881).
- J.H. van Kinsbergen ***,
1735 – 1819, directeur 1800
Zeeofficier in hart en nieren, diende o.a. in Russische krijgsdienst. Kreeg talrijke hoge onderscheidingen, in Nederland en elders.
- J. Konijnenburg**,
1757 – 1831, lid 1815
Remonstrants predikant en hoogleraar aan het Remonstrants Seminarie te Amsterdam.
- J. Koning ***,
1770 – 1832, lid 1818
Boekhandelaar. Schreef een verhandeling over de boekdrukkunst en verdedigde daarin dat Laurens Janszoon Coster de uitvinder is. De verhandeling werd met goud bekroond door de Hollandsche Maatschappij.
- C.R.T. Kraijenhoff ***,
1758 – 1840, lid 1791
Generaal, maar vooral bekend als cartograaf. Maakte tijdens de Bataafse Republiek een nieuwe landkaart van Nederland.
- J. Kraus**,
1861 – 1951, lid 1902
Eerste eredoctor van de TU Delft. Minister van Waterstaat. Hoogleraar, later rector magnificus en president-curator van de TU Delft.
- A. Kuenen**,
1828 – 1891, lid 1879
Leids hoogleraar theologie (Oude Testament). Portret en jeugdportret.
- D.J. van Lennep ***,
1774 – 1853, lid 1802
Hoogleraar Latijn en Grieks te Amsterdam. Hield de feestrede in 1852 tijdens de viering van het honderdjarige bestaan van de Hollandsche Maatschappij, waarvan hij toen vijftig jaar lid was.
- J. van Lennep ***,
1802 – 1868, lid 1851
Schrijver van (historische) romans als 'Ferdinand Huijck'.
- J.P. graaf van Limburg Stirum**,
1873 – 1948, lid 1928
Diplomaat en gouverneur-generaal van Nederlands-Indië.
- A. Lipkens ***,
1782 – 1847, lid 1830
Grondlegger van de Technische Universiteit Delft.
- R. Lobatto ***,
1797 – 1866, lid 1850
Hoogleraar wiskunde te Delft. Actief lid van het Wiskundig Genootschap 'Een onvermoeide arbeid komt alles te boven'.
- J. Lublink de Jonge**,
1711 – 1768, lid 1775
Lid Eerste Nationale Vergadering, lid van de commissie voor scheiding van Kerk en Staat.
- J. Lulofs ***,
1711 – 1768, lid 1752
Hoogleraar wiskunde te Leiden. Verantwoordelijk voor de naam Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen. Had een dubbelrol: lid van de Hollandsche Maatschappij en secretaris van de Leidse Senaat. De Leidse Universiteit was niet erg gecharmeerd van een concurrent in Haarlem.
- F.J. van Maanen**,
1777 – 1861, lid 1814
Stadsdokter van 's-Gravenhage, lid van de Haagse gemeenteraad en later wethouder van 's-Gravenhage.
- F.A. van der Marck ***,
1719 – 1800, lid 1771
Hoogleraar rechten te Groningen. Kwam door zijn propaganda voor het natuurrecht in conflict met de Nederlands Hervormde Kerk en werd afgezet. In 1795 echter in zijn ambt hersteld.
- P.H. Marron**,
1754 – 1832, buitenlands lid 1810
Predikant te Parijs, vriend van H.D. Guyot.
- J.F. Martinet ***,
1729 – 1795, lid 1760
Vriend van secretaris Van der Aa. Predikant te Edam. Schrijver van *Katechismus der Natuur*.
- C.J. Matthes ***,
1811 – 1882, lid 1851
Hoogleraar wiskunde te Deventer, later te Amsterdam. Tweede algemeen secretaris van de KNAW.
- F.A.W. Miquel ***,
1811 – 1871, lid 1841
Tweede hoogleraar-directeur van het Rijksherbarium te Leiden.
- J.A. (Uitenhage) de Mist**,
1749 – 1823, directeur 1802
Patriot. Advocaat en stadssecretaris van Kampen. Lid van de Eerste Nationale Vergadering. Bekleedde diverse bestuursfuncties onder Koning Lodewijk Napoleon en Koning Willem I.
- G. Moll**,
1785 – 1838, lid 1817
Leerling van Van Swinden. Hoogleraar wis-, natuur- en sterrenkunde aan de Universiteit Utrecht.
- C. Mulder ***,
1796 – 1867, lid 1833
Hoogleraar scheikunde te Groningen. 'Leefde in een tijd van verval van de Groningse universiteit en werkte er zelf aan mee'.
- G.J. Mulder ***,
1802 – 1880, lid 1835
Bekend dominant Utrechts hoogleraar scheikunde, had veel leerlingen en promovendi.

P. van Musschenbroek *,
1692 – 1761, lid 1752
Beroemd fysicus, uitvinder van de Leidse Flesch.

G.J. Nahuys,
1738 – 1781, lid 1779
Predikant te Amsterdam, hoogleraar theologie te Leiden. Heel vaak geportretteerd.

P. Nieuwland *,
1764 – 1794, lid 1789
Jong gestorven groot talent. Leerling van Van Swinden. Hoogleraar wis- kunde te Leiden in 1793, een jaar voor zijn overlijden.

J.H. Onderdewijngaart Canzius,
1771 – 1838, lid 1803
Stichtte te Delft een fabriek waar wis-, natuur-, schei- en geneeskundige instrumenten werden vervaardigd. Sommige exemplaren zijn aanwezig in Museum Boerhaave te Leiden.

F. van der Oudermeulen,
1797 – 1864, directeur 1844
President van de Nederlandse Handel- Maatschappij 1844 – 1850.

J. Oosterdijk Schacht,
1704 – 1792, lid 1764
Hoogleraar wijsbegeerte te Franeker, daarna hoogleraar geneeskunde te Utrecht. Was tweemaal rector magnificus in Utrecht. Ging op 85-jarige leeftijd met emeritaat!

A.C. Oudemans,
1831 – 1895, lid 1868
Leerling van G.J. Mulder. Hoogleraar scheikunde aan de Polytechnische School te Delft. Volgde Bosscha op als directeur van de Polytechnische School toen deze secretaris van onze Maatschappij werd. Een van de drie broers Oudemans die tegelijk lid waren van onze Maatschappij.

J.A.C. Oudemans *,
1827 – 1906, lid 1873
Astronoom, hoogleraar te Utrecht.

F. van Oudendorp *,
1696 – 1761, lid 1732
Een der grootste latinisten van zijn tijd. Hoogleraar te Leiden.

P. Paulus *,
1754 – 1796, directeur 1780
Zeer getalenteerd rechtsgeleerde. Leidde de onderhandelingen met de Fransen in 1795 over de vorming van de Bataafse Republiek. Eerste voorzitter van de Eerste Nationale Vergadering.

P.L. Rijke *,
1812 – 1899, lid 1851
Hoogleraar natuurkunde te Leiden. Promotor van de Nobelprijswinnaars H.A. Lorentz en D.J. van der Waals.

R.J. Schimmelpenninck *,
1761 – 1825, directeur 1804
Raadspensionaris (president) van het Bataafse Gemeenebest 1805 – 1806.

A. van Stipriaan Luiscius,
1753 – 1829, lid 1794
Arts en lector chemie te Delft. Won veel prijsvragen over hoe men water geschikt kan maken voor drinkwater. Kreeg aanbiedingen om hoogleraar te worden maar bedankte. Hijzelf droeg de achternaam Van Stipriaan, zijn vrouw die van Luiscius.

J.H. van Swinden *,
1746 – 1823, lid 1769
Beroemd hoogleraar wis- en natuurkunde te Amsterdam, eerste voorzitter van de KNAW (Koninklijk Instituut). Bekend vanwege de invoering van het metrieke stelsel.

A. Weiss *,
1713 – 1792, lid 1752
Zwitsers jurist gespecialiseerd in staatsrecht. Trok veel buitenlandse studenten. Onderwijzer van de minderjarige Prins van Oranje, de latere stadhouder Willem V.

Lijst van afkortingen

- [Van der Aa]
A.J. van der Aa, Biografisch Woordenboek der Nederlanden. Eenentwintig delen. Haarlem 1852 – 1878
- [Bierens de Haan]
Dr. J.A. Bierens de Haan, De Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen 1752 – 1952, Tjeenk Willink & Zoon N.V. Haarlem 1952
- [Boeles]
Mr. W.B.S. Boeles, Frieslands Hoogeschool en het Rijks- Athenaeum te Franeker. Twee delen, Leeuwarden 1878 – 1889
- [Bronnen]
P.C. Molhuysen, Bronnen tot de geschiedenis van de Leidse Universiteit. Zeven delen. Martinus Nijhoff, 's-Gravenhage 1913 – 1924
- [BWN]
Biografisch Woordenboek van Nederland. Zes delen. 's-Gravenhage 1979 – 2008
- [NNBW]
Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek. Tien delen. Leiden 1911 – 1937
- [Otterspeer II]
Willem Otterspeer, Groepsportret met Dame. De vesting van de macht. De Leidse Universiteit 1673 – 1775. Bert Bakker, Amsterdam 2002
- [Otterspeer III]
Willem Otterspeer, Groepsportret met Dame, De werken van de wetenschap. De Leidse Universiteit 1776 – 1876. Bert Bakker, Amsterdam 2005

Bovenstaande bronnen zijn soms ook digitaal te raadplegen via www.biografischportaal.nl.

Colofon

Uitgave: Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen
Auteur: Gerrit van Dijk
Scans: Hilde de Wolf Fotografie, Bennebroek
Vormgeving: Coen Mulder, Haarlem
Druk: Ten Brink, Meppel

